

תהודה

כתב עת למורשת יהודי תימן

גיליון 34

תשע"ח

עורך:

אדם בן־נון

הוצאת האגודה לטיפוח חברה ותרבות, תיעוד ומחקר
מייסודו של עובדיה בן־שלום

אמנון מעבי

המתיחות בין גלוסקא לישיעהו בקונגרס ה-כ"ב

רקע

זכריה גלוסקא

הקונגרס הציוני ה-כ"ב נערך בבאזל בדצמבר 1946, כשנה והותר אחרי סיום מלחמת העולם השנייה ותוצאותיה הרות האסון לאנושות בכלל ולגולת יהודי אירופה בפרט. לקונגרס זה נבחרו שני צירים מעולי תימן: זכריה גלוסקא נציג הרשימה של "התאחדות התימנים" וישראל ישעיהו אשר שוריין בברית פועלי ציון "הברית העולמית", דהיינו – מפא"י.

גלוסקא כתב בספרו כי יחסיו עם ישעיהו בקונגרס זה היו מתוחים, וכי התעמתו על נושאים שהיו חשובים ליהודי ועולי תימן, כאחד.¹ הכצעקתה? מאמר זה

יבחן על סמך תיעוד ראשוני את גרסתו של גלוסקא, ויאשש אותה או יפריכה.

יחסי ההתאחדות וההסתדרות לאחר ההסכם

ביום שלישי, כ"ב בטבת תש"ד (18.01.1944) נחתם ההסכם בין ראשי התאחדות התימנים (להלן ה"התאחדות") ובין נציגי ההסתדרות, על הצטרפותם להסתדרות. באותה העת נמצא גלוסקא בשליחות בארצות הברית

¹ גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 259–260.

לצורכי מגבית ל"התאחדות" ולשם יצירת דעת קהל אוהדת ותומכת לעליית יהודי תימן.²

הסכם זה, הוא פרי משא ומתן שהחל בשנת 1930 ועד למועד שבו מצאו נציגי הצדדים את "שביל הזהב" לגשר על פני המחלוקות. רוב המחלוקות היו בסעיפים טכניים-פוליטיים, למעט הסעיף העקרוני להנהגת ה"התאחדות" – "חינוך ילדי תימן", שבו אפשרו נציגי ההסתדרות חופש פעולה לילדי תימן כדרישתה של ה"התאחדות".

בתקופת הביניים עד לאישור ההסכם על ידי גלוסקא בתוקף תפקידו כיו"ר ה"התאחדות", הייתה בוקה ומבולקה בתוך הארגון וביישובי עולי תימן בין המצדדים בהסכם לבין המתנגדים סביב סוגיית חוקיותו ותכניו של ההסכם. עולי תימן התומכים והמתנגדים, הסתייעו, סיוע ישיר ועקיף, במפלגות (הפועל המזרחי ומפ"ם) ובארגונים חוץ-עדתיים הנתמכים בעיתונות מגויסת, כל אחד לפי טעמו ומעייניו. יש לציין, כי גם בהסתדרות גופא היו אישים מעולי תימן שהסתייגו מן ההסכם, והבולטים שבהם היו: ישראל ישעיהו ושלמה דורי.

גלוסקא היה נבוך. הוא נמצא "בין הפטיש והסדן",³ והמתין לקבלת הבהרות ופרטים מלאים מחבריו כדי לוודא את מימוש הדברים שהכתיב בטרם חתימה – אישור "המרכז" ועריכת כינוסי הסברה בציבור בני העדה. כפי שדיווח יוסף שפרינצק בישיבת מזכירות מפא"י, נפגש ישראל מרמינסקי עם גלוסקא בניריוורק ולחץ עליו לפרסם תמיכה בהסכם; אך גלוסקא הבריק לארץ מברקים, וביקש הבהרות לפרטי ההסכם, והעדיף שלא לקבוע עמדה בשלב הזה. בתגובה למברקיו קיבל גלוסקא פרטים סותרים משני הצדדים,

² מ"ל, IV-257A-11A, שני עמודים. מטעם ה"התאחדות" חתמו: אברהם טביב, שלום כהן-הרמתי, זכריה אביגד, זכריה נתן שרעבי (מרמורק), אברהם גלוסקא (תלאביב), סעדיה כהן (שעריים), סעדיה לוי (נחליאל) ושמעון גרידי; ומטעם הוועד הפועל חתמו: דוד רמז, יוסף שפרינצק, אהרן ציזלינג, יעקב ריפטיין ונטע הרפז. ישנה איבהירות באשר לתאריך העברי כאשר בגוף ההסכם כתוב כ"ב בטבת ובאחרים רשום כ"ג או כ"ד בטבת, והתאריך הראשון הוא הנכון; התאריך הלועזי תקין.

³ גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 249.

כשכל צד טען על חוקיות ההליך ועל טיבו, ולהפך. כן עודכן כי המתנגדים השתלטו על המשרדים, כיוון שמצדדיו קיבלו משרות בהסתדרות מתוקף ההסכם, ולא שבו לפעילות במשרדים אלו.⁴

ב-13.2.1944 התרצה גלוסקא והודיע במסמך על תמיכתו בהסכם ש"באה לפי בקשתו, וכמובן שרוב חברי המרכז ידעו מהמשא וממתן שהתנהל במשך עשר השנים האחרונות";⁵ המסמך היה מנומק,⁶ ופורש בעיתונות, כל עיתון בהתאם לזהותו הפוליטית.⁷

חותמי ההסכם פרסמו את אישורו להסכם, ומנשה מינס, בא כוחם האישי ומראשי "המתנגדים", פרסם בגילוי דעת בתאריך 21.2.1944 את תגובתו בזו הלשון: "הסכמתי המלאה להסכם עם ההסתדרות. ההסכם הוא צורך חיוני לצבור התימנים ולקליטת עליה מתימן לארץ. [...] נא לעודד את אחדות התימנים ואיחודם עם תנועת העבודה".⁸ עם הזמן למד גלוסקא על יחסי הכוחות בין שני הצדדים, אך היה לו ברור כי ברגע ששלושה מראשי החותמים, אברהם טביב, שלום כהן-הרמתי וזכריה אביגד, החלו לעבוד בהסתדרות הכללית, יחלש כוחם במגזר העדתי; אך הוא שמר על קשר מכתבים עם שני הצדדים.⁹

גלוסקא כתב כי בהסכם החתום שקיבל ממרמינסקי מצא שהושמטו ארבעה סעיפים חשובים, ובו במקום התקשר אליו והעיר לו על כך. במקביל כתב מכתב לחותמים וביקש שיחזירו את ארבעת הסעיפים החסרים להסכם; ואם לאו, ייסוג מתמיכתו.¹⁰ לעדות זו לא נמצאו תימוכין, מאחר ואין ידוע מועד עיון גלוסקא בהסכם ואיתור ההשמטות.¹¹ לגלוסקא התחוור

4 גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 249–253.

5 גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 252–253.

6 שם.

7 להרחבה בנושא ראה הרצוג, עדתיות פוליטית, עמ' 55–56.

8 אצ"מ, S1/6767.

9 גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 253.

10 שם.

11 להרחבה על פרטי ההסכם ראה מעבי, קליטת יהודי תימן, עמ' 206–208.

שההסתדרות ששה להצטרפות ה"התאחדות", ובתמורה לטיפול בקליטת עולי תימן נאותה ה"התאחדות" לאבד עצמאותה בשל קשיי מימון והצורך בתלות פיננסית בהסתדרות. ליבו ומוחו של גלוסקא היו חלוקים – הראשון נגד ההסכם והשני בעדו.

יחסי הכוחות בציבור בני העדה היו הבחירות באו לידי ביטוי ב"אספת הנבחרים" הרביעית (אוגוסט 1944) שאליה התייצבו שלוש רשימות סקטוריאליות: מתנגדי ההסכם – "התאחדות התימנים העצמאית" אשר זכו ב-5,053 קולות (ארבעה מושבים); תומכי ההסכם – ה"התאחדות" זכו ב-959 קולות (שני מושבים) ו"צעירי עדן" אשר לא עברו את אחוז החסימה.¹² גלוסקא כתב על כך: "נצחון זה העלה את ערכם [...]".¹³ התוצאות לא נעמו לראשי ההסתדרות ולמצדדי ההסכם, ותגובה כלפיהן בוטאה על ידי אברהם עובדיה בסקירה שבה פירט תוכנית פעולה ש"תביא למגורה של התאחדות התימנים".¹⁴ אולם, מנהיגי מפא"י וההסתדרות זיהו את חולשת חותמי ההסכם וניסו לרתום את הצדדים לכינוס ועידה רביעית של כלל חברי ה"התאחדות", שבה יוכרע גורל ההסכם.

ישעיהו התנגד כי סבר שעל עולי תימן להשתלב בהסתדרות ללא כל תנאי וכי הוא נגד נציגות עדתית מחד גיסא;¹⁵ אך דאג לשריון מועמדותו כנציגים במסגרת מפא"י, מאידך גיסא. לפיכך, אין לדעתו צורך במהלך לקיום בחירות לוועידת ה"התאחדות" הרביעית כדי לבחון את מאזן הכוחות הפנים-עדתי כפי שהציע למוסדות מפא"י יוסף שפרינצק. בסופו של דבר, לקראת הבחירות לוועידת ההסתדרות השישית (נובמבר 1944) הכריע דוד בן-גוריון כרצון ישעיהו וחבריו ובניגוד לדעת שפרינצק, בהעדיפו אחדות פנימית בתוך כותלי ההסתדרות של ציבור בני העדה על פני איחוד מלא.¹⁶ יתרה מזו, באוקטובר

12 דר"ח "הוועד הלאומי" לכנסת ישראל, לתקופה נובמבר 1941 – ינואר 1946, עמ' 273.

13 גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 254.

14 סקירתו של אברהם עובדיה בא כוח התימנים בהסתדרות לבחירות, ראה אמ"ע, 02-004-1944-117, כ"א באב תש"ד, 10.8.1944, סקירת "המחלקה לענייני תימנים", שבעה עמודים.

15 ראו מעבי, קליטת יהודי תימן, עמ' 182-183, 191-192.

16 שם, עמ' 191, הערה 362.

1945 הורכבה "הוועדה לענייני התימנים" בהוועד הפועל בריכוזו של ישיעהו ולפי דרישתו,¹⁷ וניצחונו של ישיעהו הושלם באפריל 1946 עת הוקמה "המחלקה לעדות המזרח", שבה היה חבר מרכזי.¹⁸

שפרינצק הסתפק בהסכמה על הרכב המשלחת המשותפת שתיסע לעדן ועל חלוקת תקציב מחלקת העלייה; וכן ברשימת עולי תימן מאוחדת לקונגרס ה-כ"ב (דצמבר 1946), למעט ישיעהו שהעדיף שריון במפא"י, למורת רוחם של גלוסקא וקפרא.¹⁹

בבחירות לקונגרס ה-כ"ב זכתה הרשימה המאוחדת בציר אחד (גלוסקא) וישיעהו שורייין ברשימת מפא"י; גלוסקא העיד שיחסיו בקונגרס עם ישיעהו היו מתוחים, וכי השניים התעמתו בדיוני ועדת העלייה על נושאים המקודשים לשניהם – עליית יהודי תימן וקליטתם. על סיבת המתיחות ביניהם כתב גלוסקא, כי ישיעהו טען בפניו כי מעתה הוא נציג ברית פועלי ציון העולמית ולא נציג יהדות תימן.²⁰ לפיכך, חתם גלוסקא בקונגרס על הסכם הצטרפות עם סיעת "המזרחי" על מנת להשתתף בהוועד הפועל הציוני, ובכך סתם את הגולל על איחוד הכוחות בעדה, בהמשך לסלידת ישיעהו מכך.²¹ האומנם כן?

עמדות הצדדים

התיעוד הראשוני בהקשר זה מתייחס לדרישות שני הצדדים מהקונגרס הציוני ה-כ"ב.

גלוסקא בשם ה"התאחדות" הציע נוסח החלטה כדלהלן:²²

17 אמ"ע, ב 2-25-1945-6, 10.10.1954.

18 מ"ל, IV/208-1-5796, החלטות הוועד הפועל בהסתדרות, ט' בניסן תש"ו, 10.4.1946; גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 256.

19 אצ"מ, S6/1425, ה"התאחדות" למחלקת העלייה, 8.3.1946. גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 256; קפרא, מני תימן, עמ' 342.

20 גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 259-260. לקונגרס הגיע גלוסקא היישר מארצות הברית ולא חווה את שהתרחש בארץ ישראל.

21 גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 259.

22 מ"ל, IV/104-1252-174, 22 בדצמבר 1946, כתב יד, עמוד אחד.

א. לחייב את הסוכה"י (הסוכנות היהודית. א"מ) בא"י לתת את חלקה של יהדות תימן מהקרן אשר הם מכינים לירוש את מקומה של קרן ההצלה.

ב. שהסוכה"י לא תסתפק במתן עזרה ל-1,200 פליטים מתוך ששת אלפי הפליטים המתגוללים ברחובות עדן חצי ערומים, רעבים ללחם ומאין גג לראשם.

ג. לחייב את הסוכה"י כי כשיגיע הזמן לקבלת סרטיפיקטים שתנתן לנו האפשרות לחסל את גולת תימן.

ד. לחייב את הסוכה"י להוציא לפועל את החלטת הקונגרסים הקודמים בדבר סדור חוות הכשרה בעדן.

לעומתו דרש ישעיהו בשם "אחוד עולמי – תימנים" תחת הכותרת "בענין עדן ותימן" כדלקמן:²³

בשים לב למצבם הקשה של יהודי תימן ושל פליטיהם הנמצאים בעדן – מטיל הקונגרס על ההנהלה:

א. להושיט להם מלוא העזרה לקיומם עד עלותם ארצה.

ב. לשלוח לעדן ולתימן שליחים ומחנכים במידה הדרושה.

ג. להוציא לפועל את החלטות הקונגרסים הקודמים בדבר הקמת חוות הכשרה בעדן.

ד. לדאוג לכך שיופרש להם חלק מתאים מכל מכסת סרטיפיקטים.

אם בוחנים את ההצעות ההחלטה של שניהם ניכרים יותר אמוציה ורצון לחייב את הקונגרס לפעול למען העלאת יהודי תימן אצל גלוסקא; בעוד שהניסוח אצל ישעיהו יותר מתון ופחות מחייב.

שניהם גם יחד נגעו בהצעותיהם בכל הנושאים הרלוונטיים לעליית יהודי תימן תוך שישעיהו שם דגש על הכשרת העולים מבחינה חקלאית בעצם הקמת חוות הכשרה כגלוסקא,²⁴ אך גם ביקש לשלוח לעדן שליחים ומחנכים

23 ש.ם.

24 הדורש זאת מני הקונגרס ה-ל"ד וללא הצלחה יתרה. להרחבה ראו להלן, הערה 29.

במידה הדרושה כדי להכשירם חינוכית, דבר אשר לא נכלל בהצעת ההחלטה של גלוסקא. לעומתו, גלוסקא ביקש לחסל את גולת תימן בהקדם ואילו ישעיהו הסתפק בכך "שיופרש חלק מתאים מכל מכסת הסרטיפיקטים". ניתן לומר, שישעיהו היה מפוכח יותר בדרישותיו כי ראה לנגד עיניו את העלאת פליטי השואה באירופה כערך עליון של ההסתדרות הציונית והנהלת הסוכנות היהודית אשר תפקד מעין ממשל יהודי ארץ-ישראלי טרום הקמת המדינה. הוא עשה זאת כחלק מהיותו חבר במפלגת השלטון בסוכנות היהודית, דבר אשר אינו מחייב את גלוסקא בהיותו באופוזיציה ואמור לייצג את רצון שולחיו בארץ ישראל ואת אלו הפוטנציאליים בין יהודי תימן שטרם עלו.

אולם בבחינת הפרוטוקולים של דיוני הקונגרס ה-כ"ב ובמיוחד של ועדת עלייה וקליטה נדונה הצעה מספר 7 הדנה בעליית יהודי המזרח:

הקונגרס ה-כ"ב מציין ברצון את התפתחות פעולת ההכשרה וגילויי השאיפה לעליה בארצות המזרח, ומטיל על מחלקת העליה להגביר ולהאדיר פעולות אלו. במיוחד מדגיש הקונגרס את הצורך בהתחשבות עם צרכי יהודי תימן והפליטה בעדן, לעלייתם והצלתם.²⁵

בהקשר זה נמצאה עמדת מיעוט של גלוסקא אשר אמר למשתתפי הישיבה:

אינני מסתפק בהצעה זו בקשר לפעולת הכשרה. אולי זוכרים הרבה מכם, שנתקבלה החלטה בקונגרסים הקודמים (במיוחד לדידו בקונגרס ה-ל"ד, 1925. א"מ), המחייבת את הסוכנות היהודית לסדר חוות הכשרה בעדן. עד היום לא סודרה חוות הכשרה כזו, ואינני יכול לקבל את ההצעה של הוועדה בקשר לחוות הכשרה. [...] שם (בעדן. א"מ) נמצאים 6000 פליטים, היושבים ברחובות העיר, וישנים ברחובות בלי קורת גג, ערומים ממלבוש ורעבים ללחם, ואין מי שמושיט להם עזרה.

אצ"מ, J28, פרוטוקול ישיבת הקונגרס ה-כ"ב, ירושלים תש"ז, עמ' 507.

[...] אני מבקש מאת הקונגרס לחזור על ההחלטה של הקונגרסים הקודמים, ולחייב את הסוכנות היהודית לסדר מיד את חוות ההכשרה בעדן.²⁶

על כך השיב משה קולודני יו"ר הוועדה: ²⁷ "בשם הוועדה רוצה אני לומר, שהוועדה לא נכנסה לעובייה של שאלת חוות הכשרה. אין היא מתנגדת להצעת גלוסקא; אולם סבורה היא, שיש להביאה לפני מחלקת העלייה של הסוכנות".

לעומתו ישעיהו לא ביקש בנושא זה את רשות הדיבור או שמא אף לא נכח בישיבה זו אשר בה הצעת הוועדה מספר 7 התקבלה ואושרה ללא הכנסת ההסתייגות של גלוסקא. כך או כך, זה לא העיד על חשיבות הנושא בעבורו של ישעיהו אשר היה כבול למשמעת סיעתית ככל חבר סיעה פרלמנטארית או פוליטית בקונגרס.

עובדות

בבחינת העובדות לאחר הקונגרס ה-כ"ב נראה שהשפעת דבריהם ורצונם לא היו מספקים שכן:

א. 111 עולים מתימן בלבד הגיעו לארץ משנת 1946 עד קום המדינה (מאי 1948), ואכן כל מאמצי העלייה של הסוכנות היהודית הופנו להעלאת שארית הפלטה משואת יהודי אירופה.²⁸

²⁶ שם. גלוסקא שכח לציין כי בקונגרס ה-י"ט (1935) הנושא לא אושר במליאה הקונגרס עקב התנגדות מפלגות השמאל. ראו גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 206.

²⁷ גלוסקא, למען יהודי תימן, עמ' 508.

²⁸ שם, K84, דר"ח הנהלת הסוכה"י לשנים 1940–1946 לקונגרס ה-כ"ב, ירושלים תש"ו, עמ' 124 א, השו"ג גיל, ילקוט המזה"ת, עמ' 7. שם כתוב 199 עולים (הכולל 66 עולים מעדן גופא).

- ב. חוות הכשרה לעולים בעדן לא נפתחה כלל גם לאחר קום המדינה, והרי היא ירדה מהפרק כבר לאחר שליחות אגרון וטביב לעדן באפריל 1930, לפי המלצת אגרון.²⁹
- ג. מחנות עולים הוקמו על ידי הג'וינט עבור יהודי תימן שהיו פליטים בעדן ובשיך עותמאן עוד בשנת 1945.³⁰
- ד. מספר יהודי תימן אשר הגיעו לעדן נכון לינואר 1946 עמד על 3,013 נפשות,³¹ אשר ביקשו לעלות וזרם זה לא פסק עד קום המדינה שבה היו כתשעת אלפי יהודים בעדן שרוכזו במחנות העולים.³²

סיכום

גלוסקא צדק באשר לעובדת קיום המתיחות בינו לבין ישעיהו, שהרי שניהם התמודדו על ליבם ו"פתקם" של יוצאי תימן בארץ ישראל ואלו אשר היו עתידים לעלות לארץ, כל אחד לפי תפיסת עולמו הפוליטית ויעדי המפלגה שאותה ייצג.

ברם, אין לנו יכולת לקבוע באופן קטגורי כי בקונגרס ה-כ"ב הם פעלו בשני קווים מקבילים. ייתכן כי טענתו של גלוסקא כי ישעיהו אינו משתף עימו פעולה נכונה היא. טענה זו הוכחה בעצם איתמיכתו בישיבה המכרעת

²⁹ חרף טענת גלוסקא שהיא אושרה בקונגרס ה-י"ד (1925) לא נמצאו תימוכין ממקור ראשוני לכך. ראו מעבי, קליטת יהודי תימן, עמ' 60, הערה 219; עמ' 178, הערה 246.

³⁰ מ"ל, IV/104-1252-137, ח' צדוק לד"ר ביגל עדן, תוצאות מפקד, 3.1.1946, 2 עמודים; לדברי צדוק: "[...] כאשר הגעתי [...] לפני שנה מצאתי בה 3,000 יהודים מתימן [...]. במשך שמונה חודשים אשר שהיתי שם גדל המספר עד קרוב ל-5,000 נפש". ראה צדוק, באהלי תימן, עמ' 323.

³¹ מ"ל, שם; ולא 6,000 פליטים כפי שדיווח גלוסקא במליאת הקונגרס כמפורט לעיל בהערה 26.

³² שם, IV/104-1252-31, סקירת ישראל ישעיהו "יהודי תימן 1948", ארבעה עמודים. אך לא רק שם רוכזו העולים כי חלקם התגולל ברחובות עדן, לחג ועוד.

בישיבת ועדת העלייה והקליטה, אולם אין בה כדי לקבוע כי ישעיהו פעל בניגוד לרצונו של גלוסקא באשר לעלייה מתימן ודרישותיו מהקונגרס. אייכולת ההכרעה בנושא נובעת מקיום המסמך ומעיון בהמלצות של שניהם, להחלטת מליאת הקונגרס, שבהם נתגלו שינויים מינוריים ודגשים שונים בטקסט, אך במהות אין ניגודים ביניהם בניסוח ההצעות ולבטח לא במידה נחרצת. יחד עם זאת, הימנעותו של ישעיהו לגבות את גלוסקא בישיבה המכרעת היה בה טעם לפגם ולא הוסיפה כהוא זה לטובת ציבורם הסקטוריאלי – בארץ ישראל, בתימן ובעדן.

ציון, כי פרופ' יצחק גלוסקא המנוח ביקר את ישעיהו על מיטת חוליו בטרם החזיר נשמתו לבורא, וישעיהו אמר ליצחק כי הוא מצר על המחלוקת עם דודו זכריה,³³ כדבר אשר טורד את מנוחתו. משפט זה נתפס אצל יצחק גלוסקא בבחינת: "מודה ועוזב ירוחם".³⁴

ביבליוגרפיה

ארכיונים

אצ"מ	ארכיון ציוני מרכזי, ירושלים.
אמ"ע	ארכיון מפלגת העבודה, בית-ברל.
מ"ל	מכון לבון לחקר תנועת העבודה, תל-אביב.

ספרים ומאמרים

גיל, ילקוט המזה"ת	בנימין צבי גיל, ילקוט המזרח התיכון , 11–12 (כסלו–טבת תש"י), ירושלים תש"י.
גלוסקא, למען יהודי תימן	זכריה גלוסקא, למען יהודי תימן , ירושלים תשל"ד.

³³

פרופ' יצחק גלוסקא הוא בן משה, אחיו של זכריה גלוסקא יו"ר ה"התאחדות".

³⁴

בריאיון עימו בתאריך 9.7.2007. דבריו אמינים עליי כיוון שבפרשת מינוי הרב לשכונת מחנה-יהודה, ביקשתי לדעת מדוע חתם על תמיכה בשני המועמדים: דוד אביו הרב ש' גלוסקא והרב ישעיהו משורר, והוא השיבני כי תמך ברב משורר בשל אישיותו ואת שמו שרבו לתמיכה בדודו מבלי להיוועץ עימו.

הרצוג, עדתיות פוליטית	חנה הרצוג, עדתיות פוליטית – דימוי מול מציאות , רמתאפעל תשמ"ו.
מעבי, קליטת יהודי תימן	אמנון מעבי, "קליטת יהודי תימן במושבות ארץ ישראל 1923–1946", עבודת דוקטור באוניברסיטת בר אילן, רמת-גן תשס"ט.
צדוק, באוהלי תימן	חיים צדוק, באהלי תימן , תל-אביב 1980.
קפרא, מני תימן	פנחס קפרא, מני תימן ובשעריים , רחובות 1978.

